

O náboženských konfliktoch

Ak kresťania, židia aj moslimovia veria v toho istého Boha, prečo sú medzi nimi konflikty?

Ondrej Žiarime jeden na druhého. Treba to otvorene priznať. Uvedomujeme si, že všetci hovoríme o tom istom Bohu, a tak nám príde zatažko, že niekto druhý o ňom hovorí niečo iné a že si ho predstavuje inak. Vadí nám, že niekto robí niečo inak, než sme k tomu boli vychovaní my. Podvedome to vníma-
me ako útok na našu identitu. Toto je však skôr psychologické, nie teologické vysvetlenie.

Mohamad I keď nábožensky to nie je správne, ľudia, ktorí sú horlivo presvedčení o správnosti svojej viery, mávajú silné nutkanie obrátiť na ňu ostatných aj proti ich vôli. Ak by sme pozorne skúmali konflikty, o ktorých sa hovorí, že boli motivované náboženstvom, zistíme, že obvykle za nimi stáli iné pohnútky, predovšetkým snaha získať politickú moc či rozšíriť svoj vplyv. A treba tiež povedať, že ak by bolo kritériom množstvo mŕtvych, najhoršie vojny v dejinách neboli tie náboženské.

Ondrej Krvavé skutky v mene kresťanskej viery sú faktom, ktorý nemožno ospravedlniť a nemali by sme ho ani zľahčovať. Mali by sme však vysvetľovať, čo sa stalo a prečo k tomu

došlo. Dochádza k tomu vtedy, keď je nejaká náboženská skupina presvedčená, že Boh si vyvolil iba jej interpretáciu viery, a túto svoju predstavu pretaví na politický cieľ namiesto toho, aby ľudí pozývala ku svojej viere a snažila sa zlepšiť ich život. Musíme si uvedomiť, že Zem nám bola iba prepožičaná a my ju spravujeme. Mali by sme sa riadiť tým, čomu veríme, no zároveň mať na pamäti, že tomu neverí každý. Boh je všemohúci. Keby chcel, bol by zariadil, aby všetci ľudia verili v to isté náboženstvo.

Felix Náboženské konflikty boli, sú a budú. Ich prítomnosť je aj vo vnútri jedného náboženstva, ale i navonok voči iným náboženstvám. Nemali by byť. Skôr ako konflikt by to mal byť dialóg, pri ktorom si nechajme čas, aby veci dozreli.

Misha Náboženstvo veľmi dobre spája ľudí, ktorí majú jednu vieru a rovnakým spôsobom ju prejavujú. Pre mnohých je dôležitou motiváciou v ich sociálnom konaní a cítení. Na druhej strane hrozí použitie náboženstva na opačné ciele, rozdelenie ľudí, konflikt. Je potrebné hľadať hlavnú príčinu konfliktu, pretože nie vždy je pôvodnou príčinou náboženstvo. Ak ide v podstate o náboženský konflikt, vyplýva väčšinou zo snahy monopolizovať pravdu. Pravda nemusí zakaždým prispievať k zlepšeniu života človeka. Predstavte si napríklad svojho príbuzného v nemocnici, ktorý bez toho, aby o tom vedel, má pred sebou posledné dni svojho života. Náhle príde zdravotná sestra a povie mu pravdu. Možno váš príbuzný na druhý deň zomrie. Alebo sa bude zle cítiť. Každý nie je pripravený vypočuť si pravdu. Navyše sú tu aj iné hodnoty, nielen pravda. Človek nikdy nesmie zabudnúť na Zlaté pravidlo. Nesmie nútiť iného človeka veriť v jeho pravdu. Problém je dnes

v tom, že ľudia prestali počúvať jeden druhého. Toto zakladá príčinu pre nové konflikty, vrátane náboženských. Žid Karl Marx, ktorého rodina konvertovala na kresťanstvo, múdro povedal, že za politickým konfliktom vždy treba hľadať ekonomickú príčinu.

Ak každé náboženstvo vedie ľudí
ku konaniu dobra, prečo je medzi nimi
stále prítomná neznášanlivosť?

Mohamad Lebo ľudia majú falošnú vieru. Vlastné záujmy dávajú do popredia a skutočné princípy viery potláčajú. Netreba si robiť ilúzie, svet je kombináciou zla aj dobra. Sme nedokonalé bytosti, občas zlyhávame a neriadime sa vždy pravidlami, ktoré vyznávame.

Felix To, že mám veľa informácií, neznamená, že mám vzdelanie. Veľa ľudí v skutočnosti Písmo nepozná. Tiež si treba uvedomiť, že vždy v tejto veci rozhoduje ľudský faktor.

Misha Človek má schopnosť sa zlepšovať, ale nikdy nebude dokonalý. Keď sa vydá cestou spravodlivosti a milosrdenstva, ide dobrou cestou. Máme svoje egoistické sklony, ale existuje sloboda voľby a vždy si vyberáme medzi dobrom a zlom. Človekom musíme ostať aj vtedy, keď okolo seba žiadneho nevidíme.

O spolužití na Slovensku

Prečo je medzináboženský dialóg na Slovensku dôležitý?

Felix Lebo už dlhé roky sa s touto otázkou stretáme v našich životoch. Nemáme dostatok informácií o iných náboženstvách. Stále sme si mysleli, že na Slovensku žijeme len kresťania, ale to už dávno nie je pravda. A aj vzhľadom na to, že veľa cestujeme, potrebujeme byť citliví, veď v iných krajinách môžu žiť aj ľudia inej viery.

Ondrej Preto, lebo na Slovensku je príliš veľa ľudí, ktorí majú strach z iných náboženstiev. Sme svedkami toho, ako rôzne populistické a extrémistické politické strany a zoskupenia s týmto strachom veľmi šikovne narábajú a sľubujú ľuďom, že ich ochránia pred tým, aby sa na Slovensku dostali k slovu veriaci aj iných náboženstiev. To je ale veľmi nebezpečné a Slovensko má už jednu veľmi tragickú historickú skúsenosť, keď naletelo politikom, čo sľubovali, že ho ochránia pred Židmi. Nemali by sme tú istú chybu urobiť aj dnes. Preto potrebujeme rozhovor s veriacimi iných náboženstiev, s ich predstaviteľmi, aby sme sa spoznali predovšetkým ako ľudia.

Misha Človek musí byť schopný koexistovať s ľuďmi iných názorov. V záujme našej spoločnej budúcnosti je potrebné sa spoznávať, učiť a rozprávať.

Mohamad Slovensko sa otvára a stáva sa rozmanitejším aj vďaka novým náboženským a etnickým menšinám. S medzináboženským dialógom som sa stretol ešte vtedy, keď som vyrastal v Sýrii v kresťanskej štvrti. Takáto odborná rovina je však pre mňa nová, obohacujúca a potrebná skúsenosť. Ide o to, aby sme nežili len vedľa seba, ale spolu. Hoci som si istý vlastnou vierou, neznamená to, že sa mám báť tradícií druhých. Judaizmus aj kresťanstvo považujeme my moslimovia za zjavené náboženstvá a ľudí Knihy máme v úcte.

Aké významné momenty možno spomenúť, ak hovoríme o zbližovaní náboženstiev u nás?

Misha Mám dobrú skúsenosť z dialógu s Katolíckou cirkvou na Slovensku. Bol som pozvaný do Vatikánu a strávil som tam duchovne príjemný čas. Je veľmi dobré aj to, že s našimi diskusiami navštevujeme stredné školy. Je potrebné v nich pokračovať, lebo vidieť, že o ne je záujem.

Mohamad Som veľmi rád, že som mal možnosť zúčastniť sa našich ciest a diskusií po Slovensku, počas ktorých som sa veľa dozvedel. Prekvapilo ma, koľko toho má islam spoločného s judaizmom z pohľadu vierouky. Veľmi si vážim bezprostredný vzťah s Mishom. Pri kresťanských priateľoch, s ktorými sme cestovali, som si uvedomil, akí sú pokorní, otvorení a že majú srdce na správnom mieste. Ľudsky som pri nich vyrástol.

Felix Je to už niekoľko rokov, čo sa snažia rôzne spoločenstvá o medzináboženský dialóg. Naozaj ma teší, že iniciatíva vychádza zo všetkých strán. Nie je to snaha iba jedného ná-

boženstva. Toto sú tie najkrajšie momenty: keď príde nová iniciatíva, výzva na ďalšie stretnutie.

Ondrej Popri tom, čo odznelo, by som rád ocenil aj aktivity, ktoré robia naši priatelia z Islamskej nadácie, keď sa naozaj úprimne snažia o to, aby ich komunita bola transparentná, čitateľná pre prostredie, v ktorom žije. Neuzatvárajú sa do seba. Naopak, neúnavne pozývajú medzi seba ľudí, predstaviteľov iných náboženstiev, aby s nimi viedli rozhovory. Nie je to ľahké práve pre mnohé predsudky, s ktorými sa vyznávači islamu v našich podmienkach stretávajú. Ale som presvedčený, že je to jediná cesta.

Ako vnímate budúcnosť islamu a judaizmu na Slovensku?

Mohamad Mierne skepticky. Moslimom chýbajú štruktúry a tradícia na slovenskom území. Spoločnosť a významná časť politickej reprezentácie nám nie sú naklonené. Zákony nám znemožňujú, aby sme sa mohli registrovať a právne sa stať štandardnou náboženskou komunitou. Žiaľ, do nás moslimov sa ľahko kope.

Ondrej Aj pri prerokúvaní zákona o cirkvách a náboženských spoločnostiach sa využívala hra s identitou, keď poslanci za Ľudovú stranu – Naše Slovensko tvrdili, že v záujme zachovania našej kultúrnej identity musíme zabrániť registrácii islamu medzi uznané náboženstvá. Smutné je, že žiadna z registrovaných cirkví sa proti tomu nepostavila.

Misha Snažím sa na budúcnosť pozeráť optimisticky, ale aj objektívne. Židia nemôžu nazerať na veci pesimisticky.

O tolerancii u moslimov

Váži si moslim iné náboženstvá?

Mohamad Keď som ešte žil v Sýrii, v živote som nepočul zlé slovo na našich kresťanských susedov. Bolo by nesprávne vnímať vzťah moslimov ku kresťanom a židom vo svetle nedávnych udalostí alebo vojnových konfliktov. Veď najviac obetí ISIS tvoria predovšetkým moslimovia. Judaizmus zažil najväčší rozkvet v Andalúzii, v moslimskom prostredí tvorili veľkí rabíni. Kresťania na Blízkom východe prežili aj vďaka tolerancii, ktorá vychádza z Koránu, ktorý zakazuje násilné konverzie.

Pri sporoch a vojnách medzi štátmi, samozrejme, ľudia trpia. Aj kresťanstvo má po križiackych výpravách či inkvizícii svoje temné stránky. Toto naozaj dnes neriešme. Spolužitie medzi ľuďmi síce nemuselo byť super, ale bolo relatívne slušné a dobré. Súčasné násilie súvisí s politickými zmenami, ale historicky sa moslimovia nesnažili o násilnú konverziu inovercov. Ak sa Osmanská ríša správala nesprávne voči kresťanom, ako o tom v slovenskej literatúre referujú diela ako Turčín Poničan, tak išla proti duchu islamu.

Nie je pravda, že moslimovia nerešpektujú iné náboženstvá. Na Blízkom východe, ako aj v iných častiach moslimského sveta, existovali nemoslimské menšiny po stáročia. Nebolo by to tak, keby moslimovia iné náboženstvá netolero-

vali. Napríklad v mojej rodnej Sýrii sú v niektorých mestách dodnes mnohé väčšinou kresťanské štvrte, kde stoja kostoly rôznych denominácií. Ničím výnimočná nie je ani vianočná výzdoba v mestách či vianočné stromčeky v kresťanských domácnostiach.

Často na Slovensku počujem od ľudí pýtať sa: Prečo musíme dodržiavať vaše pravidlá, keď vy nedodržiavate naše? Na to odpovedám protiotázkou: Je to naozaj tak? Ak máte na mysli zahaľovanie tváre u žien, vo väčšine moslimského sveta sa nemoslimky nezahaľujú, čoho dôkazom je i množstvo obľúbených turistických miest po celom moslimskom svete. Zákony platia pre všetkých, či už v moslimských krajinách alebo tu.

Ak by sa islam šírilm ohňom a mečom, ako je možné, že v Egypte doteraz žije 10 miliónov kresťanov? Ako je možné, že žiadne väčšie plánované pogromy voči židom sa v moslimských krajinách nekonali? Aj vnútri islamu je mnoho rozporov. Ja osobne by som bol vďačným terčom tzv. Islamského štátu, lebo sú to fanatici.

Teroristi zneužívajú islam a poškodzujú jeho meno. Podobne je potrebné nazerať na Kotlebu, ktorý má na sebe kríž, keď hovorí o migrantoch; na niekdajších obhajcov otroctva, ktorí ho ospravedlňovali veršami z Biblie; aj na údajného veriaceho kresťana Breivika. To spojivo je vo fanatikoch, ktorí hľadajú zámienku v posvätných textoch. Väčšina moslimov, kresťanov aj židov je mierumilovná. Nevie si predstaviť, ako by to na svete vyzeralo, keby 1,7 miliardy moslimov, druhá najväčšia náboženská obec po kresťanskej, boli krvilační násilníci.

Ondrej Islam je náboženskou vierou, ktorá si zasluhuje úctu ako každá iná náboženská viera. A ja po tých rozhovoroch, ktoré máme medzi sebou, nevidím dôvod, prečo by sme

